

วช.นค.๔.๔-๐๒(๑)

วช.นค.๔.๕-๐๔ (๒)

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ศึกษาวิเคราะห์การคารวะบูชาตามนัยพระไตรปิฎกใน

พระพุทธศาสนาเถรวาท

บุญส่ง สิ้นจุนอก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตหนองคาย

๒๕๕๕

เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์การเคารพบูชาตามนัยพระไตรปิฎกในพระพุทธศาสนาเถรวาท

ผู้วิจัย นายบุญส่ง สิ้นสุนอก

ปีที่ศึกษา ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษา การเคารพบูชาตามนัยแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท การเคารพบูชาของอินเดียโบราณ อิทธิพลของการเคารพบูชาในพระพุทธศาสนาในสังคมไทย โทษของการไม่เคารพบูชาและประโยชน์ของการเคารพบูชา ตลอดจนการบูชากับแนวทางแก้ปัญหาและการพัฒนาชีวิต

ผลการวิจัย

การเคารพบูชาเป็นหลักธรรมที่สำคัญประการหนึ่ง ที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า เป็นมงคลอันประเสริฐ พื้นฐานที่สำคัญของการสักการบูชาเกิดจากการที่มนุษย์เกิดความกลัวภัยอันตราย หวังความปลอดภัยในชีวิตจึงทำการบูชา นอกจากนี้ ศรัทธาคือความเชื่อ ความเลื่อมใส จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีการบูชา แต่ความเชื่อความเลื่อมใสศรัทธานั้นต้องประกอบด้วยปัญญา จึงเป็นความเชื่อความเลื่อมใสที่ถูกต้องแท้จริง

พื้นฐานที่มีความสำคัญประการหนึ่งของการทำการสักการบูชา คือ ระเบียบวินัยอันเป็นระเบียบปฏิบัติเพื่อความเป็นระเบียบของสังคม เพื่อสันติสุข และพึงศึกษาให้ครบตามหลักของไตรสิกขาในพระพุทธศาสนาอันได้แก่ศีล สมาธิ ปัญญา หลักทั้ง ๓ ประการนี้ จะสร้างเสริมให้คนมีศีลธรรมในจิตใจ และมีระเบียบวินัยในตนเอง ส่งผลให้มีการสักการบูชาในบุคคลเหล่านั้น โดยมองเห็นคุณค่าและคุณงามความดีของบุคคลเหล่านั้น

หลักธรรมที่ส่งเสริมให้มีการเคารพบูชาซึ่งกันและกัน ได้แก่สาราณียธรรม คือ ธรรมเป็นที่พึ่งแห่งความเคารพกันซึ่งกันและกัน การเคารพนับถือกัน ช่วยเกื้อกูลกันและมีความสามัคคีกัน และอธิการยธรรม คือ ธรรมเป็นที่พึ่งแห่งความเลื่อม คือ มีแต่ความเจริญ เป็นหลักธรรมที่ช่วยเสริมสร้างให้มีการแสดงความเคารพและบูชาซึ่งกันและกันตามลำดับอาวุโส

การแสดงความเคารพ กราบไหว้บูชา ที่ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา ก็เป็น
เครื่องหมายให้รู้ว่า คนไทยมีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ รู้จักการกราบไหว้ผู้อื่น สิ่ง
อื่นที่มีคุณค่า ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลก กลายเป็น
สังคมวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ทำให้เรื่องของกาแสดงความเคารพบูชาซึ่งกันและกันลดน้อย
ถอยลงไปจากสังคมไทย เช่น ลูกแทบจะไม่แสดงความเคารพบิดามารดา ครูบาอาจารย์เป็นต้น
ดังนั้น ทุกคนในสังคม ได้ศึกษาหลักธรรมที่เกี่ยวกับการเคารพบูชา รู้คุณค่าของการแสดงคารวะ
ต่อกัน สามารถที่จะนำหลักธรรมเหล่านั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้